

FOTO: JONATHAN VIVAAS KISE

UNDERVISNINGSMATERIELL

STORMFULLE HØYDER

av Emily Brontë

FORORD

«Jeg skulle bare si at det ikke virket som om himmelen var mitt hjem.
Jeg gråt hjertet ut av meg for å komme tilbake til jorden».

Catherine (hentet fra Den norske bokklubbens utgave, 1995)

Velkommen til «Stormfulle høyder»! Denne gangen er det oppgaver som ikke er fagspesifikke, men kan bli brukt på tvers av både fag og trinn. Vi har derfor ikke satt opp aktuelle mål fra læreplanene. Vi har heller ikke satt noen tidsrammer for oppgavene, da de kan legge føringer som kommer i veien for gode prosesser sammen med elevene. Dette gjelder særlig oppgavene som innbyr til kreativ utfoldelse. Erfaringsmessig er det likevel som oftest norsklærere som tar med seg elever på teater. Derfor er en del av oppgavene knyttet til formater man typisk finner i norskfaget, men det bør være mulig for andre fag å benytte seg av dem – enten i sin helhet eller ved å velge ut det man mener er mest interessant.

Plukk og miks som dere vil, gjerne i samarbeid med elevene!

Når det gjelder «Stormfulle høyder», tror vi at oppgavene og ikke minst Riksteatrets forestilling vil vekke begeistring, undring og engasjement. Det er nemlig et av litteraturhistoriens mest gjennomanalyserte verker vi skal oppleve. Handlingen i romanen som forestillingen bygger på, har engasjert lesere i 175 år. Kanskje forklaringen på det er så enkel at kjærlighet, og særlig umulig kjærlighet mellom tvillingsjeler, er noe vi mennesker lett kan leve oss inn i? Det kan også skyldes at historien har mange tematiske tråder og er uten helter og lykkelig slutt, som vi jo så gjerne vil ha. Slikt vekker definitivt følelser! Av og til har vi godt av å kjenne på dem, enten vi er unge eller gamle. Det er en historie til «å brøle av», som forfatter Olaug Nilsen skriver på nettsiden til Riksteatret.

Velkommen inn i et medrivende, rått og brutalt landskap av ville naturkrefter og destruktive menneskelige behov og lidenskaper som begjær, hevn, sjalusi, eielyst og mangel på tilgivelse. Det er kanskje lett å tenke at dette ikke er mulig - at slike personer som «Stormfulle høyder» viser fram, ikke finnes. Vel, kjenn på det og se om ikke Riksteatret er på sporet av oss alle.

God forestilling, og lykke til med å bruke det undervisningsmaterialet i klasserommet!

Oddvar Hægeland og Hege Ravidal

RAVDEEP SINGH & EMMA BONES

Heatcliff & Catherine

Bruk undervisningsmaterialet digitalt

Med hensyn til miljøet har vi valgt å lage et undervisningsmaterieell som er tilpasset digitale flater, og ikke print. Undervisningsmaterialet består av interaktive lenke som fører deg videre til materialets vedlegg.

HANDLINGSREFERAT

BEGJÆRETS PLUTSELIGE DESPERASJON

Av Tone Selboe, professor i allmenn litteraturvitenskap ved Universitetet i Oslo

Emily Brontë var den midterste av tre søstre som alle ble forfattere, og som alle døde tidlig. Emily døde bare 30 år gammel, i 1848, året etter at hennes berømte roman Wuthering Heights (Stormfulle høyder) nådde leserne.

De tre Brontë-søstrene – Charlotte, Emily og Anne – levde isolert på en prestegård i Yorkshire, uten kontakt med tidens litterære og kulturelle miljø, og var helt avhengige av hverandre når det gjaldt studier og bøker. Sammen utga de i 1846 en diktsamling under pseudonymet Currer, Ellis og Acton Bell, og året etter kom de med hver sin roman, fortsatt under pseudonym. Søstrene visste at mannlige navn ga beskyttelse mot de fordommene som var forbundet med skrivende kvinner. «The weapon of personality» kunne bli brukt både som nedlatende kritikk og overflatisk smiger.

Til tross for den beskyttelsen som lå i pseudonymet, er Charlotte i et forord til en nyutgave av Wuthering Heights i 1850 opptatt av hvordan samtidens anmeldere miskjente og avviste romanen som vill, forvirret, usammenhengende og usannsynlig. Hun unnskylder den med å si at «den var spunnet i et vilt verksted, med enkle redskaper, av hjemmelaget materiale». Ordene bidrar nok heller til å svekke enn til å styrke romanens nyskapende teknikk og oppsiktsvekkende erotiske ærlighet, men sier samtidig noe om hvilken motstand den møtte.

Wuthering Heights starter med at forfatteren Lockwood kommer til Yorkshire for å leie gården Thrushcross Grange, og oppsøker eieren Heathcliff som bor på nabogården Wuthering Heights. På grunn av uvær må han overnatte på gården, og i løpet av natten blir han hjemsøkt av et spøkelse, og han leser noen dagboksnotater av en kvinne ved navn Catherine. Da han er vel tilbake på Thrushcross Grange, begynner husholdersken Nelly Dean sin lange beretning – som utgjør romanens hovedhistorie.

Hans ønske om hevn er på mange måter historiens drivkraft, og hevnen overfører han på neste generasjon.

Nellys historie dekker tre generasjoner. Den begynner idet Heathcliff kommer som hittebarn til Wuthering Heights. Han utvikler et tett forhold til forstersøsteren Catherine, men da hans velgjører, fosterfaren Earnshaw dør, får fosterbroren Hindley makten, og han lar sitt hat gå ut over Heathcliff. Da så Catherine gifter seg med sønnen på nabogården Trushcross Grange, Edgar Linton, utløses alle Heathcliffs demoniske sider. Hans ønske om hevn er på mange måter historiens drivkraft, og hevnen overfører han på neste generasjon.

Heathcliff er både et offer og en overgriper; han er den som kommer utenfra, er annerledes og blir straffet for det, og han er selv en som utøver vold. Moralfilosofen Martha Nussbaum forsvarer ham med å si at han er den eneste i romanen som piner av kjærlighet, ikke frykt. «Romanen er gjennomsyret av en tragisk avvisning av alle løsninger,» skriver hun, og ett trekk ved denne avvisningen er kritikken som rettes mot den formen for kjærlighet som ikke er villig til å risikere noe for følelsen.

Det er noe uforsonlig ved Wuthering Heights; her er det ingen varme og ingen trøst å få!

I et essay framhever Sigrid Undset at vi hos Brontë har å gjøre med «begjærets plutselige desperasjon». Med de ordene treffer hun en nerve i romanen. Det er noe uforsonlig ved Wuthering Heights; her er det ingen varme og ingen trøst å få! Dette er en merkelig, brutal og voldsom kjærlighetshistorie. Catherine finner da heller ingen hvile etter sin altfor tidlige død, men hjemsøker både gården og Heathcliff: «Heathcliff, it's me, I'm Cathy/I've come home, I'm so cold/Let me in through your window», som Kate Bush synger i sin legendariske «Wuthering Heights».

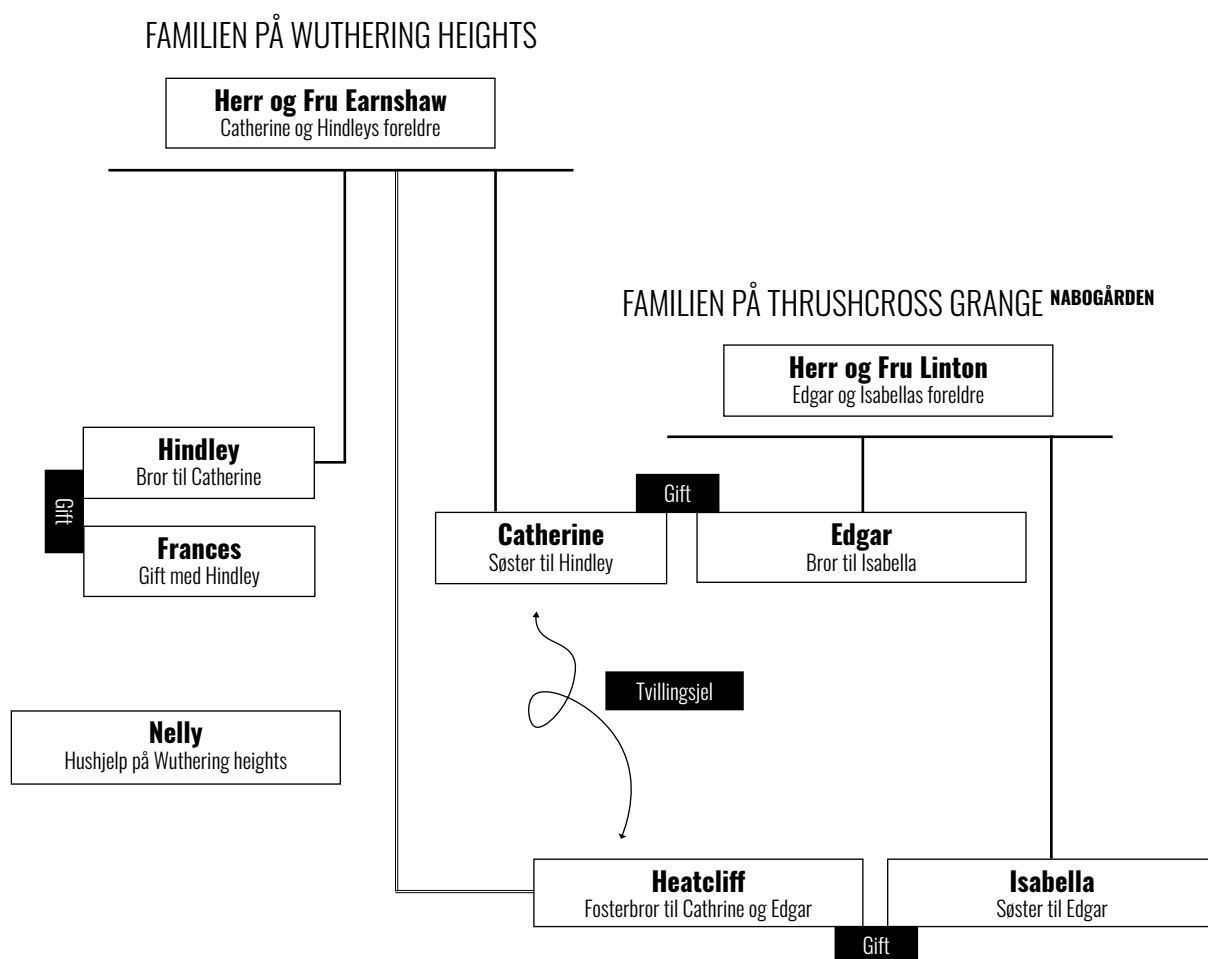
LES MER OM FORESTILLINGEN **HER**

HØR REGISSØRS TANKER **HER**

LYTT TIL "WUTHERING HEIGHTS" **HER**

Bli kjent med karakterene!

Det er ikke alltid like lett å vite hvem som er hvem, derfor har vi laget en oversikt. Fint om du som lærer kan gå gjennom karakterene i forkant av teaterbesøket- vi tror elevene vil få en enda større opplevelse om navn og relasjoner er på plass før de entrers teatersalen.

På scenen:

EMMA BONES
Catherine

RAVDEEP SINGH BAJWA
Heatcliff

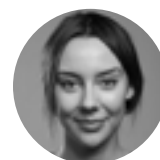
LARS HENRIK AARNES
Edgar / Herr Earnshaw

MONA HUANG
Frances / Isabella

LARS AUGUST JØRGENSEN
Hindley

RAGNHILD TY SSE
Nelly

For deg som vil vite litt mer

Besøk Riksteatrets nettside for mer innhold, som videointervjuer, forestillingsfoto, artikler mm.
Her finner du alt (+ litt ekstra) du trenger å vite før ditt kommende teaterbesøk.

STORMFULLE HØYDER I TEATERSJEFENS LEDER

Emily Brontës roman «Wuthering Heights» er blitt stående som en av verdenslitteraturens mest kjente titler.

Her er det ingen helter. Bare mennesker. Drevet av fortvilelse, hevnjærighet og sjalus. Og av naturens destruktive, stormfulle krefter.

[Les mer](#)

VIRGINIA WOOLF OM WUTHERING HEIGHTS

Det ligger i sakens natur at en boks mening er vanskelig å gripe, ettersom den så ofte består av noe helt annet enn det som skjer og blir sagt, men heller av forbindelser forfatteren ser mellom ting som i seg selv er ulike. Dette gjelder i enda større grad når forfatteren, slik tilfellet er med søstrene Brontë, skriver poetisk, slik at meningen ligger i selve språket og mer er en sinnstemning enn en bestemt observasjon.

[Les mer](#)

STORMFULL KJÆRLIGHET

Noen navn har blitt seg fast i litteraturhistorien. Heathcliff er ett av dem. Catherines store kjærlighet i Emily Brontës Stormfulle høyder, han hun aldri slutter å elske, men ikke gifter seg med. Et valg som straffer seg og får store konsekvenser.

[Les hele intervjuet](#)

BEGJÆRETS PLUTSELIGE DESPERASJON

Emily Brontë var den midterste av tre søstre som alle ble forfattere, og som alle døde tidlig. Emily døde bare 30 år gammel. I 1848, året etter at hennes berømte roman Wuthering Heights (Stormfulle høyder) nådde leserne.

[Les hele artikkelen](#)

STORMFULLE HØYDER ER TIL Å BRØLE AV

Forfatter Olav Nilsen er ei av del mange som er begeistra for romanklassikeren "Stormfulle høyder"

[Les hele artikkelen](#)

SMAKEBITER FRA VÅR SESONGLANSERING

Se intervju med regissør Rebekka Nilsson og hennes tolkning av Kate Bush "Wuthering Heights".

[Se videoen](#)

OPPGAVE FØR FORESTILLINGEN

Det er mulig å organisere oppgaven som en ren individuell oppgave, pararbeid eller i større grupper. I etterkant kan lærer gjerne lage en overgang fra elevenes refleksjoner i siste del av oppgaven til historien i «Stormfulle høyder» ved å bruke handlingsreferatet. Det fysiske resultatet av denne oppgaven kan inngå i den aller siste oppgaven i undervisningsmaterialet.

Forestill deg at du er forelsket og ser for deg en fremtid med din elskede, men så blir du dumpet til fordel for en som har mye mer penger, eiendom og kule ting enn du har. I tillegg er vedkommende skikkelig «good looking».

Skriv ned noen stikkord som beskriver følelsene dine. Prøv gjerne å framkalle hvordan det følte en gang du ble skikkelig sviktet (det trenger ikke være i kjærlighet, men kan f.eks. være en gang du ikke fikk det du var blitt lovet). Deretter skal du jobbe kreativt med følelsene ved å gjøre oppgaven under.

- Lag et bilde eller et musikkstykke der du bruker kjente elementer fra naturen for å beskrive det du føler (f.eks. foss, lyn, storm, ras). Du kan bruke hvilken teknikk du vil, men poenget er at bildet eller musikken må gjøres på kort tid. Maksimalt 45 minutters arbeid! Slipp kreftene løs!

Reflekter til slutt over følgende spørsmål:

- Hva ville du gjort hvis du opplevde denne situasjonen?
- Ville du hevnet deg på en eller annen måte? I så fall, hvordan?

EMMA BONES
Catherine

MINDRE OPPGAVER ETTER FORESTILLING

1. Gruppeoppgave: hvilken karakter forestiller du?

I denne oppgaven skal elevene gå i grupper på tre og tre. De skal uten å bruke ord og bare ved hjelp av kroppen og gester vise det de mener er essensen i en av karakterene i stykket. La de andre i gruppen gjette.

2. Samtale: la elevene ta ordet!

Ha en samtale om teaterforestillingen i form av en sirkelsamtale i grupper. Elevene organiseres i grupper på fem og fem og har en samtale om forestillingen. En sirkelsamtale er en selvdreven samtale uten spørsmål fra lærer, der alle skal komme til orde. La samtalen vare inntil 20 minutter. En ting alle gruppene bør samtale om, er hovedpersonene Heathcliff og Catherine. Hvem er de? Går det an å karakterisere dem?

3. Individuell: skriv en teateranmeldelse av forestillingen

Skriv en kort teateranmeldelse av "Stormfulle høyder". Sjekk ut noen anmeldelser på nettet som inspirasjon, men skriv ut fra egne, begrunnede synspunkter.

Momenter:

- Virkemidler som lys og lyd
- Scenografien og løsningen de har valgt for å få til skiftende omgivelser
- Skuespillerpresentasjoner
- Stykkets aktualitet

Til slutt triller du terningen. Hva gir du forestillingen?

4. Gruppeoppgave: lag en kort video

Denne oppgaven kan læreren bruke til å sende en takk tilbake til Riksteatret for at de bringer teaterkunsten ut til et ungt publikum. Plukk gjerne ut en video, og send den til Riksteatret.

Lag en kort video på inntil 30 sekund med tittelen «Stormfulle høyder for meg». Her er poenget at du forteller hva du fikk ut av forestillingen. Ikke lag et handlingsreferat, men fortell hva det du så betydde/betyr for deg. La deg gjerne inspirere av de korte videoene som du finner på Riksteatrets nettside om Fuglane.

SE INSPIRASJONSVIDEO **HER**

VIDEO KAN SENDES TIL JV@RIKSTEATRET.NO

LARS AUGUST JØRGENSEN & MONA HUANG
Hindley & Frances

STØRRE OPPGAVER ETTER FORESTILLING

1. Individuell/par: portrettintervju

I et godt portrettintervju stiller intervjueren gode spørsmål og får frem personligheten til den som intervjues. Intervjuet trekker også ofte inn observasjoner som journalisten gjør underveis. Dette er en form for iscenesetting idet intervjuet blir skapt utenfor selve handlingen i teaterstykket. Det gir også muligheter for å bruke forskjellige språklige virkemidler og en god porsjon kreativitet.

Alternativ 1:

- Oppgaven organiseres som arbeid i par/med partner der den ene er journalist, og den andre fremstiller en av karakterene i Stormfulle høyder (Catherine eller Heathcliff er naturlige valg, men Nelly eller Hindley kan for eksempel også velges).
- Her er det rom for rollespill, og resultatet av samarbeidet kan vises frem som et "levende" intervju.

Alternativ 2:

- Oppgaven er individuell, slik at man både planlegger og skriver intervjuet og gir de svarene man tenker karakteren ville gitt på spørsmålene. Det er også rom for skriftlige observasjoner av intervjuobjektet, for eksempel hva angår kroppsspråk, reaksjoner, tenkepauser osv.
- Her er sluttproduktet skriftlig, dvs intervjuet er i ferdig, "publiserbar" form. A-magasinet neste!

2. Innlevering: skriv en drøftende artikkel

Drøft hvorfor romanen "Stormfulle høyder" av Emily Brontë stadig blir lest, dramatisert og brukt som direkte og indirekte referanser i litteratur, film og musikk. Vurder til slutt aktualiteten i Riksteatrets forestilling.

Momenter:

- Gotisk roman og romantikkens forestillinger om det som ligger bak det vi oppfatter som virkelig og virkelighet
- Grunnfortellinger og andre litterære og filmatiske referanser (gresk tragedie, Romeo & Julie, Hamlet, Normal People, Neo i Matrix, Credence i Fantastic Beast).
- Dualismer i mennesket og menneskesinnet (f.eks Heathcliff som både offer og overgriper).

Forslag til kilder finner du under "Stormfulle høyder" på riksteatret.no eller gå tilbake på side 8.

2. Fremføring: kunstnerisk kafé med fremføring av låten "Wuthering Heights" av Kate Bush på norsk

Denne oppgaven kan organiseres på flere måter, individuelt, i par eller i grupper etter hva elevene kan tenke seg å jobbe med. Den kan være en del av en kunstnerisk kafé der ulike grupper har ulike oppgaver. I tillegg til fremføring av Wuthering Heights på norsk, kan resultatet fra den første oppgaven bli utstilt og framført. La elevene også lage noen skikkelige stormfulle kaker og kruttsterk kaffi!

Lag din egen tolkning av låten ved å skrive en norsk tekst til melodien. Fremfør den med enkel instrumentering og/eller bare fremfør diktet uten musikk. La deg gjerne inspirere av både originalen og regissør Rebekka Nilssons tolkning ved å gå til Smakebiter fra vår sesonglansering på riksteatret.no.

HØR KATE BUSH **HER**

HØR REGISSØR REBEKKA NILSSONS **HER**

RAGNHILD TYSSE
Nelly

